

sága éppenséggel beszűkült a kiegyezés után. Míg 1848-ban a lakosság 6,7%-ának, addig 1874-ben csupán 5%-ának volt választójoga. A választók számaránya még az első világháború előestéjén is csupán 8% körül mozgott.⁶

Az államhivatalokat és a tisztikart elsősorban a deklasszált dzsentri tagjai töltötték meg. Ez a réteg nemesekből, egykori nemesekből, illetve az ő leszármazottaikból tevődött össze, olyanokból, akik egykor átlagosan ezerholdas birtokokkal rendelkeztek, de a 19. századi gazdasági válságok következtében részben vagy egészen elvesztették földjüket. Az elszegényedett nemesek és leszármazottaik irigységgel nézték és ellenezték a nagybirtokos arisztokrácia és az „idegen” pénzemberek, iparvállalkozók közötti szövetséget. Társadalmilag azonban az arisztokráciát utánozták és annak szekerét tölték, s maguk is a régmúlt idők szokásaihoz ragaszkodtak, annak életmintáit próbálták követni. Nem mutattak hajlandóságot arra, hogy középosztálybeli pályákra lépjenek, lenézték a kétkézi munkát, és kétségbeesetten igyekeztek a hagyományos úri életnek legalább a látszatát fenntartani. Ahogy telt-múlt az idő, az államigazgatás minden szintje dugig lett velük, s az állam politikai és katonai gépezetének a parancsnoki posztjait is megszerezték. Amikor pedig Európa-szerte megjelent a színen a fasizmus és a náciizmus, ők lettek a leghangosabb szószólói az új, zsidóellenes politikának Magyarországon.

A magyarországi feudális hagyományok következtében az arisztokrácia és a dzsentri túntetőleg nem kapcsolódott be a kereskedelembe és az iparba, nem „alacsonyította le” magát a középosztályhoz, megmaradt a túlhaladott feudális korszak ígézetében, görcsösen kapaszkodva annak célkitűzéseibe. Az uralmon lévő magyar arisztokrácia nem tanúsított liberális magatartást a nemzetiségekkel szemben, a parasztsággal és a munkássággal szemben antidemokratikusan viselkedett, viszont következetesen liberális volt a zsidóság irányában, és szorgalmazta üzleti, ipari tevékenységét. Az idők folyamán baráti együttműködésen alapuló viszony létesült egyfelől a magyar arisztokrácia, másfelől a zsidó iparvállalkozók, bankárok és pénzemberek között.⁷ Sok arisztokrata lett csendestárs zsidó üzleti vállalkozásokban úgy, hogy részvények birtokába jutott vagy beválasztották az igazgatótanácsba. Viszonzásul nem is egy zsidó pénzmágnást emeltek nemesi rangra, és sokan kifejezetten átvették az arisztokrata életfelfogást, és alkalmazkodtak az arisztokrácia szokásaihoz.⁸

Ennek az alapvetően toleráns politikának köszönhetően a magyarországi zsidóság zöme a magyar nemzet integráns részének érezte magát, a magyarok pedig az asszimilálódott és magyarul beszélő zsidókat általában magukkal egyenlőknek tekintették.⁹